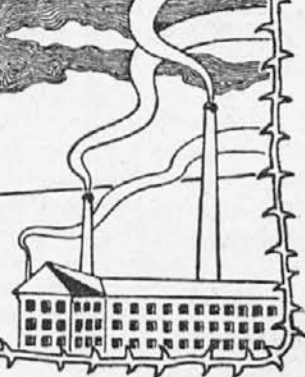

NAŠA MOČ

GLASILO
SLOVENSKEGA
DELAVSTVA

Izhaja vsak
petek.

Uredništvo in
upravnništvo v
Kopitarjevih ulicah
št. 2.

Na očinina znaša:
celoletna . . . K 3—
pololetna . . . „ 1.50
četrtletna . . . „ 0.75
Posam. štev. „ 0.10

Štev. 29. V LJUBLJANI, dné 21. junija 1907. Leto II.

V Trzič!

Delavska društva se kaj pridno priglašajo k udeležbi ob desetletnici bratskega nam društva sv. Jožefa v Trziču. Udeležje se slavlja s svojo krasno zastavo tudi naši bratje iz Studenčic na Štajerskem. Ob tej priliki namerava »Izvrševalni odbor S. K. S. D.« prirediti tudi kratko konferenco zastopnikov delavskih društev, na kateri poročata državna poslanca dr. Janez Ev. Krek in Jožef Gostinčar.

Liberalce v koš!

Poslanci slovenskih ljudskih strank, namreč S. L. S. na Kranjskem, »Sloge« na Goriškem in štajerske »Kmečke zveze« so ustanovili svoj klub, ki so mu dali ime »Slovenski klub«.

Svet je pričakoval, da se združijo v nameravanem jugoslovanskem klubu s Hrvati in Srbi tudi slovenski ljudski poslanci. Prišlo pa je drugače. Slovenski ljudski poslanci so izjavili, da nočejo sedeti skupno s tisto štiripersesno liberalno slovensko državnozbornsko deteljico.

Ivo Česnik.

Zakleti grad.

Pravljica iz življenja desetega brata.

Odpravil se je deseti brat po svetu. Vzel je slovo od matere in bratov, vtaknil v malho staro razpelo in v žep lep, rdeč pipec ter odšel.

Hodil je po bogatih in prijetnih krajih, kjer je solnce lilo srečo in blagoslov na zemljo, noga ga je zanesla tudi v samotne, žalostne in puste kraje. Ljudje so hodili okrog s povešenimi glavami in tarnali. Vprašal jih je, kaj jim teži dušo. In so mu pokazali na grad.

»Zaklet je tisti grad tam na hribčku, vrag ga straži. Nesrečna je radi tega že vsa pokrajina. Že mnogo junakov se je poskusilo s hudičem, nihče se ni vrnil živ«.

»Bog z vami, ljudje božji! Rešim vas!« Vrgel je malho čez ramo, zažvižgal in jo krenil proti gradu.

Mrak je že legal na zemljo, tiho je bilo in mirno, ko je dospel truden do cilja.

Stopal je po vrtu med nasadi. Zeleneli so in cveteli bujno in opojen duh se je širil naokrog. Sredi vrta je stal vodomet. Visoko je švigala voda in padala zopet nizko in se razpršila na tisoč kapljic. Ribice so plavale po

Hrvaškimi poslanci so pa bili ljubši slovenski liberalni, kakor pa ljudski poslanci. Odločili so se zato, da sprejmejo v svojo sredo slovenske liberalne poslance. Koliko šampanjca, ali pa dalmatinca so pred to divjo poroko še spili, se nam še ni poročalo. A ne dvomimo, da pride na vsakega poslanca v jugoslovanskem klubu prece' buteljik.

Ljudski slovenski državni poslanci so nato ustanovili »Slovenski klub«. Lahko bi se bili tudi nazvali »Slovenski ljudski ali pa socialni klub«. A ime je postranska stvar. Vseč nam je tudi ime »Slovenski klub«.

Popolnoma prav je in slovensko delavstvo naše navdušeno odobrava odločni korak naših poslancev. Slovensko delavstvo ljubi Hrvate. Pohiti rado v njihovo sredo, a odločno obžaluje, da so jim zastopniki ogromne manjšine slovenskega naroda ljubši, kakor zastopniki ogromne večine. Korak hrvaških bratskih poslancev kaže, da so jako kratkovidni politiki, ki ne poznajo prav nič potreb našega časa. Socialni niso prav nič, ker če bi imeli kaj socialnega smisla, bi se ne vezali s takimi socialisti, kakoršen je n. pr. ljubljanski državni poslanec iz Trzina doma. Mi tistemu skrupucanemu jugoslovanskemu klubu prav nič ne zaupamo. Nam zadostuje, da sedi v njem tisti Hribar, ki je utrgaval svojim delavcem krvavo prisluženo plačo. Zaupati ne moremo prav nič klubu, ki ima v svoji sredi tistega Hribarja, ki kot ljubljanski župan ni še storil prav nič pametnega za svoje delavstvo. Kot zavedni Slovenci in Slovani obžalujemo tiste dalmatinske in istrske poslance, ki sede zdaj skupaj z onim Hribarjem, ki je podpisal in do zdaj še ni preklical zveze slovenskih liberalcev z Nemci. Obžalujemo tiste hrvaške in tudi slovenske katoliške duhovnike, ki sede skupaj z načelnikom najbolj protiverske stranke avstrijske. Da so to storili, naj obračunajo s svojo vestjo.

Posebne okusa hrvaški poslanci niso pokazali, ko so sprejeli trzinsko-galantnega ljub-

vodi in venomer molile male glavice nad površje. Železno cev pri vodometu je držala v roki mlada deklica, v drugi roki je imela liro. Glavico je nagnila na stran, morda da bi bolje slišala tanke glasove. Iz brona je bila in ličeca so bila napihnjena kakor angeljem s trobentami, usteca pa lepo zaokrožena v dražesten smeh.

Lep večer je bil, prijeten in voljen. Mehke sapice so dihale veselo in razkošno.

Stopil je v visok, lepo izdelan grad. Vse je bilo tiho v njem, niti najmanjšega šuma in glasu ni bilo čuti. Kot da so včeraj pokopali zadnjega stanovalca teh soban in danes samujejo notri samo pajki in predijo svileni pajčevino po zakuščenih stenah, se je zdelo. Šel je po dvorani v pritičju. Ob vratih je srečal dva čuvaja. Zaklical ju je, ali bila sta tiha in nema. Dotaknil se ju je z roko: mrzel kamen sta bila. V sobani pa so sedeli pri bogato obloženi mizi grof in grofica, mlada hčerka in njen ženin in mnogo gospode. Vse je bilo kamen. Grof je držal v roki kozarec in napival svoji soprogi. Z ženinom in nevesto so trkali gospodje in gospe. Zdaj je vse kamen, mrzel in trd kamen.

Nad vrati je bilo s skrivljenimi črkami napisano: »Grad je zaklet. Kdor ga hoče rešiti, se mora boriti z vragom in ga premagati«.

ljanskega Hribarja v svojo sredo. Prisojali smo jim ga več. Ne obžalujemo, da smo se varali. Vemo vsaj, kakšni socialci da so.

Prav je, da se je to zgodilo. Hrvaški poslanci so s Hribarjevim sprejemom pokazali, da nimajo prav nič smisla za socialno skupno delo z nami. Hribar zna snovati banke in zavarovati ljudi po svoji »Slaviji«, seveda v korist svojemu žepu. Za socialno organizacijo ljudstva pa še ni nikdar pokazal niti dobre volje ne.

Ubogo hrvaško ljudstvo! Obžalujemo, da imaš take socialno nezavedne zastopnike, ki se vežejo z liberalnim Hribarjem in sprejemajo v svojo sredo c. kr. poturico Ploja. V družbi Hribarjevi boš še nadalje izsesovano po mogotcih. Coklja bo ljubljanski župan vsakemu socialnemu napredku hrvašk. ljudstva v Avstriji. Slovenski ljudski poslanci, utrjeni v bojih za ljudske pravice, kakor sodi slovensko delavstvo, gotovo ne ugajajo sedanjim »rokovičarskim« istrskim in dalmatinskim prvakom, ker istrski in dalmatinski gospodje ne poznajo prav nič potreb rodnega jim ljudstva.

Slovensko naše delavstvo ve, da zdaj še ni stanovsko združeno istrsko in dalmatinsko delavstvo. Kdo je vzrok? Morebiti delavstvo? Kaj še! Vzrok so tisti gospodje, ki jim je ljubši liberalni salonski junak Hribar, kakor pa rodni jim delavski brat z žuljavo dlanjo. Vzrok sta socialna lenoba in nevednost dalmatinskih in istrskih izvoljenih prvakov.

Prav so imeli slovenski ljudski poslanci, da so stopili skupaj in se združili moške, edini po načelih, vneti za ljudski blagor, v svoj »Slovenski klub«, ki bo socialen, kar »Jugoslovanski klub« nikdar ne bo in biti ne more, ker ima v svoji sredi liberalnega Hribarja in njegove tri backe.

Od naših ljudskih poslancev v »Slovenskem klubu« vemo, da bodo nastopali možato, odločno in neustrašeno i za delavske koristi. Ker niso marali liberalne coklje, so ostali mo-

Teško je bral deseti brat, ker je bil še mlad. Črko za črko je izgovarjal in se trudil.

Ves grad je preiskal. Vse je bilo mrtvo in kamenito! V hlevu so stali konji pri polnih jaslilih, hlapi so jih snažili. Star berač je ležal v slami. Mračno je bilo obličje, kakor da se je napil žganja. Pri vodovodu je stala dekla in prala. Čez ploč je tekla voda in se pršila v tisoč kapljic.

Stopil je v klet. Pri pipi je dobil pijanega točaja, ki je ležal poleg soda. Držal se je na smeh.

Tam je bila ječa. Komaj slišno se je pregibalo nekaj v njej. Odprl je s težkim zapahom zaprta vrata in vstopil. Uklenjen vitez je ležal na slamnati postelji v zadnjih vzdihih.

Deseti brat mu je urno postregel z jedjo in pijačo.

»Kdo pa si?« ga je vprašal nato.

»Roparski vitez, ki se je zapisal vragu. Grof me je ujel in zaprl tu sem, ker sem mu hotel ukrasti hčerko. Vrag mu je zato začaral grad ravno na poročni dan dražestne Almire. Obljubil mi je, da mi bo služil dvajset let. A vrag je vrag.«

(Konec prih.)

žato sami. Prav so storili. Zaupa jim združeno slovensko ljudstvo. Zaupa i naše delavstvo! Čast značajnosti! Pomilovanje Dalmatincem in Istranom, ki se vežejo z liberalno cokljo in z uskokom, s protiljudskimi zastopniki. Prišel bo čas, ko bodo to obžalovali sedanjim kratkovidni istrski in dalmatinski prvaki. Kot socialisti in Slovani želimo, da ne plača računa sedanjih kratkovidnih hrvaških politikov pošteno hrvaško in slovensko ljudstvo v Istri in Dalmaciji.

»Slovenski klub«! Preko Hrvatov: pardon: preko hrvaških in istrskih nesocialnih kratkovidnežev brezobzirno naprej za socialna in narodna prava slovenskega ljudstva! Mi za Vami, neomajana, brezobzirna delavska četa.

Prometna zveza.

Letošnji občni zbor »Prometne zveze« dne 26. majnika je otvoril načelnikov namestnik tovariš Ferdinand Divishek. Odobril se je zapisnik zadnjega občnega zbora. Na občnem zboru je bilo 150 delegatov. Deželni poslanec Őlz je naznanil v imenu kršćansko-socialne stranke, da postane 1. januarja 1908 društveno glasilo društvena last. Nadzorovalni odbor je nadzoroval društvene knjige 36krat. Načelnikom krajevskih skupin se naroča, naj obvestijo člane, da se dovolijo podpore le v najnujnejših slučajih. Gledena mrtvaščino velja načelo, da mora biti vsakdo eno leto član, predno zadobi pravico do mrtvaščine. Z društvenim denarijem se je varčevalo in se je uporabljala denar le v blagor društva. Sklenilo se je nadalje, da se ustanovi zaklad za odpravnino onim članom »Prometne zveze«, ki jih vpokoje. Pristopiti se mora k temu zakladu še to leto, a prigrasiti se mora najmanj tisoč članov. Na predlog tovariša Pischitz se sklone, da imajo štiri načelniki krajevskih skupin pravico odborništvu v osrednjem odboru. Ko se je še sklepalo o nekaterih manj važnih zadevah, se izvolijo za častne člane princ Liechtenstein, poslanci Prochaska, dr. Weiskirchner, Wohlmeyer, dr. Schlegel, redakter Tschulik in starostna predsednika Werner in Mühlshanz. — V odbor so bili izvoljeni: Načelnik Ferdinand Divishek, za načelnikove namestnike Karol Czihak, Anton Holler, Anton Essler, za zapisničarje Hugo Philippi, Rudolf Liebhardt, za blagajnika Andrej Wendh, Andr. Böhm, za knjižničarja Rudolf Teifer, Ferdo Negrini; odborniki so: Henrik Brosch, Leopold Sacher, Frančišek Heinz, Edvard Maschek, A. Merinsky, Oton Weissl, Karol Eichler, Matija Schuster, Jurij Sedelmayer, Franč. Strasser, J. Venzl, Robert Illitschko, Rupert Wittrich, Karol Windischberger, Jurij Pischitz, Frančišek Piesinger, Karol Lafferl in Karol Lang. Nadomestni odborniki so: Löschner, Trötter, Haider, Ranz, Schneeweiss, Wallner, Büchse in Krems. Člani nadzorovalnega odbora so: Frančišek Schieber, Jakob Hofirek, Ferdo Wildmann, Ludovik Mader, Jožef Hackl. — Tovariš Jakob Milavec poroča o slovenskem glasilu. Ko so rešili še neke malenkosti, se zaključi občni zbor ob 7. uri zvečer.

Razmere na južni železnici so slabe. Ni v Avstriji tako mačehevske železniške uprave, kakršna je južna. Nikjer se ne dela tako dolgo, kakor pri južni železnici. Nečuveno je, da se zahteva od železničarjev nepretrgana 16urna delavna doba. Če se že zahteva dvanajsturna služba, mora imeti železničar nato 24urni počitek. Seveda železničarji na južni železnici ne poznajo dvanajsturne službe in 24urnega prostega časa. Najslabše se godi čuvajem. Ti reveži imajo 18 ur službe in le devet ur prosto. Zdaj pa veliko vlakov, ki vozijo na južni železnici! Nihče se ne briga zanje. Nečuveno je, da obstoji turnus z 18urno službo in le z deveturnim počitkom. Še v Afriki bi se čudili človekoljubju južne železnice.

Avstrijske državne železnice so bile lani dolge 9276 km. Meseca aprila je popotovalo 3,540.900 potnikov, ki so plačali 4,273.200 kron. Blaga je pa prevozila 2,708.700 ton.

Nova krajevna skupina »Prometne zveze« se je ustanovila v Kufsteinu. Predsednik skupini je tovariš Ivan Leitner, izpredvodnik strojevodja.

Umrli so sledeči člani »Prometne zveze«: Janez Dannek, strojevodja v Zenici, Anton Hüfnagl, skladiščni mojster v Matzleinsdorfu, Jožef Schweiger, čuvaj v Taksenbachu, Edvard Schmidt, skladiščnik v Stadlaun, gospa Marija Rotter v Würbenthalu, Anton Pečar, štacijski pomočnik v pokouju, Ljubljana, umrl 17. maja;

Anton Pancier, štacijski pomočnik v Hetzendorfu, Frančišek pl. Genzinger, nadizpredvodnik Dunaj, Martin Gary v Kirchbergu, delavec in Jožef Reichart, izpredvodnik v Bregencu. N. v m. p.!

Dunaj. V torek, dne 18. t. m., vršil se je na Dunaju razgovor nekotjih železničarjev članov »Prometne zveze« glede organizacije in agitacije po slovenskih pokrajinah in pa zaradi ureditve rednih poročil za list »Naša Moč«. V kratkem se vrši sestanek slovenskih železničarjev, ki bivajo na Duna'u.

Državni zbor.

Dunaj. (Izvirno poročilo našega dunajskega poročevalca.) Dne 17. t. m. se je otvoril novi ljudski parlament, izvoljen na podlagi splošne in enake volivne pravice. Bil je prvi »ljudski shod«. Poslanci so bili skoro vsi navzoči, galerije polne natlačene občinstva. Kršćanski socialci in socialni demokratje so prišli v zbornico korporativno, seveda vsaka četa za-se. Ob 11. uri zapoje zvonec ministrski predsednik Beck naznanil, da je po cesarskem patentu z dne 8. t. m. sklican novi državni zbor ter pozivlje najstarejšega poslanca (po letih namreč). Funke-ja, da prevzame predsedstvo. Funke pozdravlja novo zbornico kot res ljudski zastop in zakliče koncem govora »Hoch!« cesarju, čemu se zbornica v vseh jezikih odzove. Tudi socialni demokratje so vstali raz sedežev. — Danes pa je bila slovesna otvoritev na dvoru, kjer je cesar prebral prestolni govor, ki obeta marsikaj lepega tudi za delavski stan. Kako se bode zbornica v celoti uredila, se za danes še ne more reči. Naš »Slovenski klub« se je konstituiral ter je načelnik dr. Šusteršič, podnačelnik dr. Korošec, zapisnike pa vodi g. Jaklič. — V torek bo volitev predsedstva in potem gre zbornica na delo. Prvo seveda je verifikacija volitev. Vse stranke se zelo marljivo pripravljajo na delo. Upajmo, da se bode tudi kaj storilo.

Med brati in sestrami.

Idrija. Zopet sad Antekristanovega poduka. Od volitev sem se vedno bolj kažejo surovi socialni demokratje. Dne 16. t. m. so prišli ljudje v velikem številu z Logatca na božjo pot na hrib k sv. Antonu, opoldne pa kosili večinoma pri Didiču, tam je bil tudi znani surovi socialni demokrat Nace Carl, kakor po navadi ni mogel pustiti mirne in omikane Logačane, posebno je zmerjal ženske. Popoldne, ko so se že romarji na voz nakladali, je še šel za njimi k vozu ter jih zmerjal s tercijski in drugimi besedami, tako ga je mogel sam gospod Didič stran vreči; končno se je pa še izrazil: »Jaz sem omikan socialni demokrat!« Čestitamo taki stranki, ko ima na ta način omikane ljudi.

Iz Idrije. Neki komi tukajšnjega mokraškega konsumnega društva se je menda izrazil, da je že tožil in da se bode naše kršćansko-gospodarsko društvo, ko toči vino ob nedeljah in praznikih od 1. ure popoldne naprej. Boji se menda, da bi tudi njega prisilil odbor konsumnega društva, da bi mogel tudi on sedeti ob nedeljah v kleti, namestu kroglje metati. Svojo jezo pa zliva tudi zato na malo bolj klerikalno gospodarsko društvo, ko ga niso hoteli v službo nikamor vzeti takrat, ko se je bil z ravnateljem skregal ter službo pri istemu odpovedal, potem je moral pa ravno istega nazaj v službo prositi, ko ga klerikalci niso nikjer hoteli.

Kočevje. Blagajna socialnih demokratov mora pa res biti prazna, drugače bi vendar delili kaj podpore svojim članom. Res ni nič v njej, najbrže še 34 vinarjev ne, kot smo zadnjč pisali. Prišel je namreč pred kratkim sodrug k luči socialnih demokratov, Dularju, in ga prosil, da bi mu dali kaj podpore, ker se je ponesrečil; strlo mu je roko. Toda vodja rdečih ga je tolažil s tem, da ni nič v blagajni. — »Dajte mi vsaj tisto nazaj, kar sem vplačal,« ga prosi dalje, a zopet nič, kajti kjer ni nič, še cesar izgubi svojo pravico. Spreglejte, vendar, delavci, da vas vodijo za nos, kajti nosili bote svoje trdo prislužene krajcarje socialnim demokratom, ko bote pa potrebovali podpore, vam bodo pa rekli, da je blagajna prazna. Kdo jo je neki izpraznil? Vi ste nosili notri, eden je pa moral vun jemati, drugače ni mogoče, ker v šnops in pivo se vendar denar dozda še ne izpreminja. Morda pa socialni demokratje znajo to kunšt.

Trbovlje. Pri državnozborski volitvi so tukajšnji socialni demokrate dvakrat propadli: prvokrat 14. maja z zagorskim Mihčetom. In ker prva blamaža ni zadostovala, so se zvezali pri ožji volitvi 23. maja z liberalno stranko za hrastniškega Roša proti našemu kandidatu g. dr. Ivanu Benkoviču, a dobili so obakrat prav ekstremne klofute. Tu se pa imajo zahvaliti liberalcem in svojim voditeljem, da so na dan ožje volitve v svojo lastno skledo pljuvali in kršćansko-socialne delavce grdo psovali, kajti nastopali so kakor divji tigri proti našim somišljenikom. Bodi vam pa rečeno, ako se sploh čutite kot prave socialne demokrate, bodite vedno z delavci, ne pa s škrici in bogataši. Tudi ta preklicani dr. Dimnik, po domače Dimnikov Janez, si je ob času volitve pridobil mnogo zaslug pri Rošu. Splošno se je tukaj govorilo, da bo Roš svojo hči Janezu dal za soprogo, pa sedaj še ne, ker Janez je še odvetniški kandidat, torej še ni sam svoj gospod. Zato je pa tudi imel čas agitirati. Kakor smo izvedeli, je hodil neki po kmetih s cenilnikom neke tvrdke šivalnih strojev in je ponu'al ljudem šivalne stroje, zraven je pa prav pridno agitiral za Roša. Spremljal ga je nam dobro znani Novakov »Andre'c«. Pri neki hiši sa jo skoraj prav pošteno skupila. Če bi jo ne bila hitro pobrisala. Da, da, fanta, kmetje imajo trde pesti. — V nedeljo, dne 23. t. m., ima pri nas kršćansko-socialno delavsko društvo svoje zborovanje, ki bo prav zanimivo. Vsi somišljeniki se uljudno vabijo, tudi novi udje bodo sprejeti. — Začetek ob pol štirihi popoldne. Delavci, poslužujte se kršćanske organizacije!

Kočevje. Dasi socialni demokratje največji nasprotniki delavstva, se vendar ne sramujemo skupno iti z njimi v boj, če se jim porseči kaka dobra misel. Toda predno se človek poda v boj, je treba posvetovanja, ne pa brezmiselnosti, ki vselej več škoduje, ko pa nedelavnost. To se je pokazalo pred nedavnim časom tudi pri nas. Vsak delavec je gotovo za to, da se odpravi o marke za konsum in restavracijo, ker mi denar zaslužimo in tudi z denarjem hočemo plačevati. Toda če kdo hoče kaj doseči, naj dela javno, ne pa tako, kot znajo socialni demokratje, da ponarede podpis našega odbornika, kot se je zgodilo v tem slučaju. Če bote tako delali, bote še te mrvice, ki bi jih lahko dosegli, vrgli v vodo. Razumemo se, ali ne? Če ne, vam bomo pa vse natanko popisali. Pri nas imamo oči in ušesa in vse vidimo in slišimo in vas moramo še celo zagovarjati, da vas ne bacnejo. Naše strokovno društvo se je počteno začelo in bo tudi počteno delalo v blagor kočevskih premogarjev. Komandirali bi vi radi, toda predno človek prevzame komando, mora imeti kaj ljudi za seboj, a vi jih nimate, zato se odvadite tudi povelja dajati, ali pa zapovedujete, poslušajte vas tako nihče, gospod Dular. Duller! Živio! Heil!

Krvoses kapitalizem.

Medvode. Naš dični ravnatelj je začel take kozle streljati, da ga moramo res pohvaliti kar najbolje. Kako je začelo to človeče z nami postopati! To je naravnost vnebovpijoča krivica, kakršne mi delavci ne moremo trpeti, če smo še tako potrpežljivi. No, pa kaj je naredil tako hudega? Takoj pride! Pred dobrimi tremi dnevi je prišlo povelje od tega usmiljenega delavskega dobrotnika, da naj se ustavi kotel. Seveda je bilo to že zadnji čas, ker je bil že štiri mesece in šest dni v »betrieb«, kakor se že to pravi. Sploh pa se ne sme več kuriti na njega, ko tri mesece. Kurilo se je torej preveč še več kot en mesec. Seveda je bilo notri tudi več vodnega kamna in pepela. Zato sta pa kurjača prosila gospoda ravnatelja, da jima plača en par kronic več, kakor je samobsebi umevho. Pa kaj je naredil ta naš velik delavski dobrotnik? Čez nekaj dni pride povelje, da sta odpušćena iz službe v štirinajstih dnevih. Pa še oba sta družinska očeta. Sicer smo prosili zanje po društvu, vsled česar je enega obdržal, seveda ga ni vzel več kot kurjača, ampak ga je dal k slabšemu delu. Eden je pa moral oditi na milost in nemilost. Vidite, tako se godi v naši tovarni. Ne vemo, ali so še v kateri tovarni na svetu take razmere, saj vendar nismo afrikanški suznji. Sicer se je pripetilo že več takih slučajev, da je delavce ako odpušćal od dela. Če kdo prosi za zboljšanje plače, tega postavi takoj na cesto. Ta je hu'skač! Vun ž njim! Ali je to prav, da spravljajo na kupe cele milijone, delavec bi moral pa kmalu lakote umreti. Prosimo torej

obrtnega nadzornika, naj se nekoliko zgane. Tudi Vas, ljudski zastopniki, ki ste se ravno zdaj zbrali na Dunaju, prosimo, na se nas spomnite. Rešite nas pogina, saj smo Vam oddali svoje glasove, da bi nas varovali pred temi grdimi krvosesi. Vprašamo, ali je upravičeno povedati tudi drugim sotrpinom, kako se dela v naši tovarni. Mislimo, da slabši ne more biti nikjer. Naj to zadostuje za danes. Drugič kaj več! (Zakaj ne udarite s štrajkom proti direktorju? Op. uredn.)

Vevče. Na sv. Rešnjega Telesa dan je tukajšnji delavec Ivan Kožuh, doma iz občine Medvode, odšel za delom proti Kočevju, vsaj tako je pravil drugim, toda ni šel daleč od tukaj. Drugi dan popoldne ga je dobil pismonoša dobrih pet minut od doma obešenega na grmu. Revež je bil že v blaznici, še ko je delal v vevški papirnici. Pozneje je pustil to službo. Sedaj je hodil k zidarjem. Binkoštni praznike se mu je pa zopet zmešalo. In v tem položaju je tudi končal svoje življenje. Pokojnik zapušča vdovo s peterimi nedoraslimi otroci. Kmalu bi se mi solzilo oko, ko vidim tako revščino. Žena hodi v tovarno, otroci so pa doma celi dan brez varuha. Ako bi slučajno kakšen padel v vodo, bi bila mati kaznovana od gosposke. Sedaj pa ni gosposke, da bi skrbela za njen obstanek. To je vnebovpijoča krivica, ki pa zadene tiste, kateri so imeli oblast, niso pa imeli smisla za delavski stan. Kje je preskrba za starost in onemoglost, kakor tudi za vdove? Po pomoči kričijo taki slučajji. Poslanci, storite svojo dolžnost!

Celje. (Kapitalistična študija.) Tik »bistre« Voglajne pri železnem mostu v okolici celjski stoji znamenita tovarna, katera kemičnim potom proizvaja neke vrste kisló vodo, pa ne za abstinenté, kaj še! No, Nemci ji pravijo Sankt Peter Seele, pardon Salpetersäure, Schwefelsäure tid., ali po domače hudičevo olje. Po imenu teh izdelkov je soditi, da je brez dvoma to cvetoča, dobičkonosna industrija. Delavci so baje tudi grozno dobro in natanko v določenem času plačani, a dobe še povrh »Quartiergeld« in pa vsaki teden dva centa »pulfra«, pardon premoga sem hotel reči. To pa pod pogojem, da ga mora delavec sam, oziroma njegova bolj čvrsta polovica priti s košem ponj in ga nesti domov, čeprav uro daleč. Delavci delaó sicer ob vseh nedeljah in praznikih, a zato dušno zgubo so primerno odtehtani. Dobe »dopelt« šihte in pa še po povrh »Son- und Feiertagszulagen«. Pri tem imaó še tudi druge ugodnosti in zabavišča, prav pred nosom, kakor lep park z zverinjakom, kegljišče, kopalnica je blizu Voglajna, kolodvor in železnica do glavnega mesta Celja, konjsko železnico do cinkarne itd. Onkraj Voglajne pa se jim dviga hotel, konsumno društvo, hranilnica, razun posojilnice, z eno besedo vse moderno. Vzorna tovarna, srečni njeni delavci, a smola prokleta, kjer se delavcem preveč dobro godí, se gospodar dostikrat spufa. Ta usoda je zadela tudi gospodarja te kemične tovarne; no, k sreči, šele po smrti. Zarubili so upniki baje njegove bivše milijonarske ostanke, no, kakor povedano, to zdaj ne žali več njegovega viteškega ponosa. Lahka mu zemljica! A če se pomisli, je pa vendar strašno čudno, da se milijonar spufa. To tembolj, ker ga je držav. cinkarna tako milostno podpirala. Dan na dan pošilja državna cinkarna vagon za vagonom svoje dragocene snovi, takozvano »Zinkblendo« v kemično tovarno, da jo ta prekulha in opréša, mošt pa obdrži zase, odpadke tropine pa pošlje nazaj cinkarni v nemalo žalost in škodo njenih delavcev, ki te vele tropine v potu svojega obraza izprešajo, pri tem pa kolnejo, da je groza, to proketo pogodbó, ki se je svoj čas sklenila med dvema kapitalistoma.

Celje. (Glas iz cinkarne.) Zveza avstrijskih industrijskih podjetnikov zahteva od finančnega ministrstva, da bi se zasebne privatne industrijske podjetnike moglo prej vprašati, če splok kako in kedaj bi država smela svojim lastnim delavcem zboljšati njih itak tu in tam žalostno stanje. No, to je pa lepa, država naj bi končno se klanjala tem zavistnim kapitalistom. Vabimo naše poslance na shod, katerega priredi društvo delavcev c. kr. cinkarne v Celju dne 30. junija 1907, popoldne ob 3. uri. (Kje, se še določí pozneje.) Ondi bomo gorčeno protestirali zoper satansko fanatično predrznost čifutskih izkoriščevalcev ubovega delavstva.

Z lastnimi močmi.

Vabilo k veselici, katero priredi katoliško delavsko izobraževalno društvo v Bloki v društvenem domu v nedeljo, dne 30. junija 1907. Spored: 1. Nastop slavne mengiške godbe. 2. Igrokaz »Kukavica modra ptica« ali »Boj za doto«. 3. »Krčmar pri zvitem rogu«. — Začetek ob 3. uri popoldne. Po igri je prosta zabava in srečkanje. Ob lepem vremenu se vrši zabava pred društvenim domom, ob slabem pa v dvorani društvenega doma. — Odbor »Katoliškega delavskega izobraževalnega društva« v Preski.

Celje. V petek, dne 14. t. m., se je v Celju vršil razgovor o razmerah bratovske skladnice ondote cinkarne. K razgovoru je prišel tudi državni poslanec Gostinčar. Sklenilo se je vložiti na vlado prošnjo, da se delavci nastavijo kot državni uslužbenci.

Stavbinsko društvo za zgradbo uradnih hiš in delavskih hiš v Zagrebu. Hrvaška vlada je potrdila sklep občinskega sveta zagrebskega, da se podeil stavbinskemu društvu, ki gradi hiše s cenimi stanovanji za manj premožne ljudi, posebno za delavce, iz občinskih sredstev 150 tisoč kron. — Naši občinski odbori, zlasti ljubljanski, se pa ne zavedajo svoje dolžnosti.

Okno v svet.

Iz Moravske Ostrave se poroča: Tu se je dogodilo hudodelstvo, ki dokazuje vso posurovelost socialnih demokratov. V vasi Rheinvaldau, kjer stanujejo po večini rudarji, je šel duhovnik Nemeč s sv. popotnico k umirajočemu bolniku. Na nekem samotnem kraju ga napade nenadno tolpa posurovelih delavcev. Hočejo mu iztrgati sv. hostijo, a ker se jim to ne posreči, raztrgajo mu njegovo duhovsko obleko. Duhovnik kliče na pomoč in a njegovo vpitje prihiti nekaj mož, ki ga rešijo pred to socialistično druhaljo.

Bolniške blagajne tobačnega delavstva. Dohodkov vseh bolniških blagajn je bilo v letu 1905 821 tisoč 456 kron 23 vinarjev. Izmed tega so plačali delavci in delavke dve tretjini in država eno tretjino. Na delavce je torej prišlo 483 tisoč 473 kron 11 vinarjev in na državo 246 tisoč 901 krona 95 vinarjev. Stroški bolniških blagajn so bili pa sledeči: Dnevne bolnim delavcem in delavkam je bilo 556 tisoč 552 kron 42 vinarjev; za zdravnike pri boleznih in pri porodih 68 tisoč 551 kron 2 vinarja; zdravila so stala 97 tisoč 416 kron 45 vinarjev; za oskrbo v bolnišnicah se je dalo 20 tisoč 680 K 88 vinarjev in za pogrebe 19 tisoč 232 kron. Skupaj so torej znašali stroški v bolniških blagajn v letu 1905 815 tisoč 870 kron 11 vinarjev. Premoženje vseh bolniških blagajn 1 milijon 661 tisoč 858 kron 15 vinarjev in se je pomnožilo samo za 5586 kron 12 vinarjev, kar je zelo malo, ker že samo obresti od premoženja bi morale veliko več donesti.

Penzionisti tobačnega delavstva. Koncem leta 1905 je bilo v »penziju« vsega skupaj 6166 oseb, in sicer 413 delavcev in 5753 delavk. Ti so dobili vsi skupaj 1 milijon 269 tisoč 588 kron 11 vinarjev. V letu 1905 je bilo penzioniranih 61 delavcev in 600 delavk. Umrlo je pa vseh skupaj 384 penzioniranih oseb. Dalje so dobili penzionisti za 3763 kron 9 vinarjev zdravil in za pogrebščino se je izplačalo 16 tisoč 40 vinarjev.

Podporna blagajna tobačnega delavstva je imela dohodkov in stroškov enako, namreč 156 tisoč 994 kron 48 vinarjev. Od tega je dalo delavstvo 110 tisoč 180 kron 95 vinarjev, ostalo torej je 44 tisoč 84 kron 13 vinarjev so pa dale bolniške blagajne. Iz podporne blagajne so dobili penzionisti 134 tisoč 401 krono 47 vinarjev na roko, dalje za zdravila 3763 kron 9 vinarjev in za pogrebščino 16 tisoč 620 kron 40 vinarjev.

Strokovno društvo — župnikov. Kakor bo gotovo znano, je francoska vlada ločila cerkev od države, ali z drugimi besedami povedano, vzela in oropala ji je vse, kar je cerkev imela. Seveda se sedaj duhovnom ne godí ravno najbolje, posebno pa po onih krajih, kjer je brezverstvo zelo razširjeno. Duhovne morajo preživljati župljani s prostovoljnimi doneski. Zaradi teh razmer se je osnovalo v Parizu »Strokovno društvo župnikov«. V Parizu je 22 župnikov, kaplani so pri njih na hrani in župniki so sedaj ustanovili društvo, ki bo varovalo pravice svojih članov proti vladi. Omislili si bodo tudi svoj konzum, da si olajšajo svoje stanje. Pristopili so takoj vsi, organiziral jih je pa žup-

nik najmanjše pariške župnije, ki ima seveda najmanj, oziroma sedaj skoro nič dohodkov. Mnogo uspeha!

Hranilnice na Francoskem. Koncem leta 1904 je bilo v Franciji 2180 hranilnic, leta 1905 pa že 2199. Hranilnih knjižic je bilo leta 1904 7 milijonov 422 tisoč 326, eno leto pozneje pa se je število zvišalo za 431 tisoč 512. Denarja je bilo v letu 1904 okrog 3246 milijonov frankov, leta 1905 pa že 3473 milijonov frankov. Leta 1904 je bilo med 1000 ljudmi 188 takih, ki so imeli kaj v hranilnici, leta 1905 pa že 201, tako da je prišla že na vsakega petega Francoza ena hranilna knjižica. Na Nemškem že pride ena knjižica vsaj na vsakega četrtega Nemca. Pri nas seveda še nismo tako daleč, a mnogo boljše je, odkar je vsa Kranjska preprežena s hranilnicami. Mnogo več bi se že lahko prihranilo, kajti kako se dobro godí človeku, če more v bolezní iti iskat kak prihranjen denar. Za starost je to seveda še večjega pomena. Marsikdo se v starosti, ko je že prepozno, kesa, da je v mladih letih tako slabo gospodaril, s težko prisluzenimi krajcarji. Delavci, ustanavljajte po strokovnih in drugih društvih: »Čebelice, kjer lahko vsak groš, ki vam preostane, obrestonosno naložite. Iz majhnega raste veliko, iz vinarjev se pride do goldinarjev, ki se ob času kake sile jako priležejo.

Tobačno delavstvo na Nemškem. Skoro gotovo je našim cenjenim naročnicam in naročnikom iz obačne tovarne znano, da na Nemškem nima država v rokah tobačnih izdelkov, ampak zasebni podjetniki. To je gotovo slabše za delavce in delavke, ker pri zasebnih fabrikantih je gotovo še težje kaj doseči, kakor pri državi. Toda še nekaj družega imajo na Nemškem, ki je še slabše in sicer izdelovanje cigar in cigaret na domu. Delavka dobi neka kilogramov tobaka na dom in potem mora oddati narejene cigare v fabriko, seveda mora biti teža ravno ista. Pri tem se je pokazala in se še kaže vsa slaba stran takega domačega dela. Jetika je začela grozovito gospodariti med delavskimi družinami. Da se to omeji, so zahtevala vsa strokovna društva tobačnih delavcev, da se nemudoma odpravi domače delo. Država se je morala udati organiziranemu delavstvu, toda udala se je dosedaj le deloma, ker se boji kapitalistov. Prepovedala je namreč, da bi se smelo spati v isti sobi, kakor se dela. To je polovičarsko in zraven še neumno. Delavec ali delavka malo zasluži in ne more najemati velikega stanovanja in država sedaj pravi, da se mora drugod spati in drugod delati. Seveda, kdo izmed tistih gospodov pa vé, kako se plačuje stanovanje. Ne rečemo, da ta postava nima dobrega namena, a vendar bi bilo najbolje, da bi tiste, ki so jo delali, poslali par mesecev cigare delati. Potem bi pa gotovo kar naenkrat prepovedali vse domače delo in zapovedali dobičkaželnim fabrikantom, da morajo postaviti tovarne in da prepuste na ta način malo svojega dobička delavcem. Letos je zborovala v Frankfurtu »Zveza tobačnih strokovnih društev« od 12. do 14. aprila. Vesel je bil lahko vsak tega zborovanja, ker je pokazalo, da dobra stvar krepko napreduje. Že prej je bilo namreč na Nemškem več strokovnih društev za tobačno delavstvo, a so se jih polastili socialni demokratje. Ker s temi ljudmi ni mogoče izhajati, so si neodvisni delavci in delavke ustanovili svojo strokovno zvezo. Ta je zborovala in iz poročil posnemamo: 1. januarja 1905 je znašalo število članov 2179, danes pa znaša 7638 članov. V dveh letih se je število članov zvišalo za 5459. Med 7638 člani je 3040 žensk. Krajevnih skupin je bilo 1. januarja 1905 44, zdaj jih je 117. Dohodki lanskega leta (1906) so znašali 72.065 mark (marka je 1 krona 20 v.) in stroški 70.334 mark. Izdalo se je: za podporo štrajkujočim 33.600 mark, za list 6.147 mark, za agitacijo 7.957 mark. Ostalo za podpore. — Iz teh števil se lahko veliko naučimo. Vidi se, da so se delavci morali mnogo boriti za svoje zahteve. Dalje pa opozarjamo, da mora vsak član organizacije biti naročen na skupen list, ki sedaj izhaja na 14 dni in sicer v 9300 izvodih. V prihodnje se bo poskusilo list izdajati vsak teden. Za agitacijo se je potrošilo skoro 8000 mark. Zato pa tudi organizacija krepko napreduje. Nobeni stroški se tako hitro ne vrnejo, kakor stroški za list in za agitacijo. Novi člani, ki vstopijo, pomnožijo delavske vrste in skupna blagajna postane krepka. Doneski so po raznih krajih različni. Nekatero podružnice pobirajo tudi zase 6 do 12 vinarjev vsak teden, da imajo za slučaj boja s tovarno vedno pripravljeno nekaj denarja. Splošno se je pa v osrednjo blagajno plačevalo dosedaj po 24 vinarjev moški

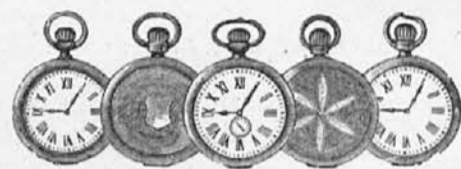
in po 18 vinarjev ženske na teden. Toda izprevideli so, da je to premalo. Za naprej bodo različni razredi in sicer bode najmanjši donesek 18 vinarjev na teden za mladoletne, ki še malo zaslužijo. Drugi plačajo več in sicer po razredih do 72 vinarjev na teden. Seveda bodo zato dobivali podporo, če se preselijo v drugo tovarno in če ne dobe dela. Vidimo pa že iz tega, da se nemško tobačno delastvo zaveda svojih stanovskih dolžnosti in zna tudi žrtvovati precej denarja, da doseže svoje namene. Sloga jim daje moči.

Mestni delavci v Stuttgartu na Nemškem imajo sledeče ugodnosti: Vsak mestni delavec dobi vsako leto nekaj dni prosto, in med tem časom dobi seve svojo navadno dnevno plačo. Delavci, ki služijo do pet let, dobe prostega vsako leto tri dni, oni, ki služijo šest do dvanajst let, vsako leto šest dni, oni, ki služijo 13 do 18 let, vsako leto deset dni, in kdor služi več kakor 18 let, vsako leto 14 dni. S tem se je ustreglo že davni želji delavcev. To je pač pomembnejša vredna, a pri nas še ni smisla za take stvari. Kaj pa ljubljanski občinski svet?

Pred sodišče spravi alkohol, kakor pravi dr. Bode, vsako leto na Nemškem okoli 150.000 ljudi, ki so se v pijanosti ali vsaj vplivani od zavžitega alkohola pregrešili proti kakim državnim postavi. Posledice pojdemo le gledat v razne bolnišnice, sirotišnice, norišnice itd., kamor je

veliko število nesrečnih prišlo samo zaradi alkohola. In koliko gorja napravi alkohol v rodbinah! To je naravnost grozno! Se-li ne bode mo uprli temu trinogu?

Dobro kosilo. Neki delavec se je vdal popolnoma alkoholu in je presedel cele dneve v gostilni brez ozira na ženo in otroke, ki so doma stradali. Da bi ga omečila in poskusila spraviti na pravo pot, je naredila nekaj posebnega. Ko je neki dan zopet posedal mož v gostilni in zapravljal, pride v poldanskem času njegova žena s pogrnjeno košaro. Košaro je postavila na mizo in je rekla svojemu možu: »Dober dan, ljubi Franc, ker nimaš časa priti domov k obedu, sem ti prinesla kar je tebi namenjeno, sem.« Potem je hitro odšla. Mož, nekoliko v zadregi, povabi svoje tovariše, ki so bili z njim v gostilni, da bodo še ti jedli. Ko pa odgrne košaro, ni bilo v njej družega, kakor listek, na katerem je bilo pisano: »Ljubi mož, upam, da ti obed dobro diši. Prinesla sem ti ravno tako kosilo, kakršno imamo doma, jaz, tvoja žena in otroci.«

Ustanovljeno leta 1862.

Milko Krapeš urar

Podružnica Resljeva cesta št. 2 v Ljubljani Podružnica Resljeva cesta št. 2 prej g. Jos. Černe.

Jurčičev trg št. 3, pri železnem mostu

priporoča svojo bogato zalogo

zlatih, srebrnih, tula- in nikelastih ur, verižic, stenskih in nihalnih ur, uhanov in prstanov

Kupuje in zamenjava staro zlato in srebro.

Gosp. urarjem v mestu in na deželi priporočam izredno veliko svojo zalogo furnitur.

Glavno zastopstvo za Kranjsko zaloga strun za nihalne ure v vseh dolžinah in debelostih.

Delavke in delavci pozor!

Najcenejše
dežnike in solnčnike
domačega izdelka

priporoča po najnižji ceni in najboljši kakovosti

Josip Vidmar
v Ljubljani

Pred škofovo št. 19. — Stari trg št. 4,
Prešernove ulice št. 4.

Popravila točno in ceno.

Ustanovljeno leta 1845.

JOS. REICH

Edini zavod
za kemično čiščenje obleke ter zastorjev, barvarija in likanje usnja

na par

Poljanski nasip —
Ozke ulice št. 4.

Sprejemališče
Šelenburgove ulice št. 3.
Postrežba točna. Solidne cene.

Gričar & Mejač

Ljubljana, Prešernove ulice 9
priporočata

svojo največjo zalogo zgotovljenih oblek za gospode, dečke in otroke in

novosti v
konfekciji za dame.

Pozor, slovenska delavska društva!

Kupujte svoje potrebščine pri znani in priporočljivi domači manufakturni trgovini:

Češnik & Milavec
(pri Češniku)

Špitalske ulice Ljubljana Lingarjeve ulice

v kateri dobite vedno v veliki izbiri **najnovejše blago**

za ženska in moška oblačila.

Postrežba poštena in zanesljiva. Cene najnižje.

AUSTRO = AMERICANA

TRIEST NEW-YORK

Potniki v Ameriko
Hateri želijo dobro, po ceni in zanesljivo pletvati naj se obrnejo

Simona Kmetelja
v Ljubljani, Kelečdvorske ulice 26.
Vsakevrstna Pojasnila daje se brezplačno.

Tovarna za stole

Franceta Švigeljna
na Bregu, p. Borovnica, Kranjsko
izdeluje 2805 26-2

vsakovrstne stole
od preprostih do najfinejših po najnižjih cenah brez konkurence.
Iustrovan cenik pošlje se na zahtevo zastonj in franko.

Ivan Podlesnik ml.
Ljubljana - - - Stari trg št. 10

Priporoča svojo **trgovino s klobuki in čevlji**

Velika zaloga
Solidno blago
Zmerne cene